

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

- SECȚIILE UNITE -

I. Decizia Nr. 1 din 21 ianuarie 2008

referitoare la aplicarea dispozițiilor art. 189 alin. (1)-(3) din Codul penal privind lipsirea de libertate în mod ilegal, prin răpire, și ale art. 12 alin. (1) și art. 13 alin. (2) din Legea nr. 678/2001

*Publicată în Monitorul Oficial,
Partea I nr. 817 din 05/12/2008*

Dosar nr. 58/2007

Sub președinția domnului profesor univ. dr. Nicolae Popa, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. a din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, s-au întrunit pentru a examina recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în legătură cu interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 12 alin. (1) și art. 13 alin. (2) din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane săvârșit prin răpire și a dispozițiilor art. 189 alin. (1)-(3) din Codul penal privind lipsirea de libertate în mod ilegal, prin răpire.

Secțiile Unite au fost constituite cu respectarea dispozițiilor art. 34 din Legea nr. 304/2004, republicată, fiind prezenți 89 de judecători din totalul de 114 aflați în funcție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Tiberiu Mihail Nițu, prim-adjunct al procurorului general.

Reprezentantul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut recursul în interesul legii, solicitând admiterea acestuia în sensul de a se stabili, sub aspectul încadrării juridice, că fapta persoanei care recrutează, transportă, transferă, cazează sau primește o altă persoană pe care a lipsit-o de libertate, prin răpire, în scopul exploatării, constituie infracțiunea complexă de trafic de persoane prevăzută la art. 12 alin. (1) din Legea nr. 678/2001, iar aceeași faptă de recrutare, transferare,

transportare, găzduire sau primire a unui minor lipsit de libertate, prin răpire, în scopul exploatării acestuia, constituie infracțiunea de trafic de minori prevăzută la art. 13 alin. (2) din aceeași lege.

SECȚIILE UNITE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

În practica instanțelor judecătorești s-a constatat că nu există un punct de vedere unitar cu privire la aplicarea dispozițiilor art. 12 alin. (1) și art. 13 alin. (2) din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, în raport cu dispozițiile art. 189 alin. 1-3 din Codul penal privind infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal.

Astfel, unele instanțe s-au pronunțat în sensul că fapta de a răpi o persoană și de a o obliga ulterior să practice prostituția constituie atât infracțiunea de trafic de persoane prevăzută la art. 12 alin. (1) și (2) din Legea nr. 678/2001, cu referire la art. 13 alin. (1), (3) și (4) din aceeași lege (în cazul când victima este minoră), cât și infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal, prevăzută la art. 189 alin. 1-3 din Codul penal, aflate în concurs real conform art. 33 lit. a) din același cod.

Alte instanțe au considerat că astfel de fapte întrunesc, după caz, fie elementele constitutive ale infracțiunilor de trafic de persoane prevăzute la art. 12 alin. (1) și (2) și la art. 13 alin. (1), (3) și (4), raportate la art. 12 alin. (2) din Legea nr. 678/2001, precum și elementele de proxenetism prevăzute la art. 329 alin. (1) și 2 din Codul penal, în concurs real prevăzut la art. 33 lit. a) din Codul penal, fie pe cele ale infracțiunilor de trafic de minori prevăzute la art. 13 alin. (1), (3) și (4) din Legea nr. 678/2001 și de proxenetism prevăzute la art. 329 alin. (1) și 3 sau alin. (2) și 3 din Codul penal, aflate de asemenea în concurs real potrivit art. 33 lit. a) din Codul penal.

Examinându-se fiecare dintre aceste ipoteze, în raport cu dispozițiile legale aplicabile, se constată următoarele:

Potrivit art. 12 alin. (1) din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, „constituie infracțiunea de trafic de persoane recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima voința, ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane”.

Tot astfel, în conformitate cu dispozițiile art. 13 alin. (1) din aceeași lege, „recrutarea, transportarea, transferarea, găzduirea sau primirea unui minor, în scopul exploatării acestuia, constituie infracțiunea de trafic de minori”.

Pe de altă parte, prin art. 189 alin. (1) din Codul penal este incriminată „lipsirea de libertate a unei persoane în mod ilegal”, prevăzându-se, în alin. (2)-(5) ale aceluiași articol, mai multe cazuri de agravare ale acestei infracțiuni.

În mod corespunzător, în alin. (2) și (3) ale art. 12 din Legea nr. 678/2001 sunt reglementate cazurile de agravare ale infracțiunii de trafic de persoane, iar prin alin. (2)-(4) ale art. 13 din aceeași lege sunt prevăzute împrejurările ce imprimă caracter agravat infracțiunii de trafic de minori.

Este semnificativ că măsurile de agravare a pedepsei, stabilite în cele două articole din Legea nr. 678/2001, prin care sunt reglementate infracțiunile de trafic de persoane și de trafic de minori, se referă la întreaga arie de reglementare a agravantelor prevăzute, în cazul infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal, prin dispozițiile alineatelor 2-4 ale art. 189 din Codul penal.

În atare situație, cât timp prevederile art. 12 și 13 din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane au caracter special în raport cu cele ale art. 189 din Codul penal, referitoare la lipsirea de libertate în mod ilegal, în conformitate cu principiul de drept *specialia generalibus derogant* se impune ca acest concurs dintre legea specială și legea generală să fie rezolvat în favoarea legii speciale.

Ca urmare, în ambele ipoteze sunt aplicabile, după caz, dispozițiile art. 12 sau cele ale art. 13 din Legea specială nr. 678/2001, cu agravantele corespunzătoare, fiecare dintre aceste două infracțiuni având caracter complex în raport cu infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal, prevăzută în art. 189 din Codul penal.

Caracterul complex și unitar al reglementării speciale din Legea nr. 678/2001, astfel cum a fost modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2005, aprobată cu modificări prin Legea nr. 287/2005, impune aplicarea dispozițiilor, cu caracter special de incriminare, ale art. 12 și 13 din Legea nr. 678/2001, chiar și în rarele ipoteze în care art. 189 din Codul penal prevede pedeapsa mai grea, pentru a nu se încălca principiul conform căruia prevederile din legea specială au prioritate de aplicare în raport cu cele din legea generală.

În legătură cu cazurile de săvârșire a infracțiunii de proxenetism prin constrângere, este de observat că situațiile ivite în această privință în practica judiciară au fost soluționate de Secțiunile Unite prin Decizia nr. XVI din 19 martie 2007, dată în interesul legii.

În consecință, în temeiul dispozițiilor art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, precum și ale art. 414² alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală, urmează a se admite recursul în interesul legii și a se stabili că fapta persoanei care recrutează, transportă, transferă, cazează sau primește o altă persoană pe care a lipsit-o de libertate, prin răpire, în scopul exploatării, constituie infracțiunea complexă de trafic de persoane prevăzută la art. 12 alin. (1) din Legea nr. 678/2001, iar dacă aceeași faptă se referă la un minor, constituie infracțiunea de trafic de minori prevăzută la art. 13 alin. (2) din Legea nr. 678/2001, în primul caz nefiind incidente și dispozițiile de drept comun ale art. 189 alin. (1)-(3) din Codul penal, iar în cel de al doilea caz nefiind incidente dispozițiile de drept comun ale art. 189 alin. (3) din Codul penal.

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

DECID:

Admit recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În aplicarea dispozițiilor art. 189 alin. (1)-(3) din Codul penal privind lipsirea de libertate în mod ilegal, prin răpire, și ale art. 12 alin. (1) și art. 13 alin. (2) din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, stabilesc:

1. Fapta persoanei care recrutează, transportă, transferă, cazează sau primește o altă persoană pe care a lipsit-o de libertate, prin răpire, în scopul exploatării, constituie infracțiunea complexă de trafic de persoane prevăzută la art. 12 alin. (1) din Legea nr. 678/2001, nefiind incidente și dispozițiile art. 189 alin. (1)-(3) din Codul penal.

2. Aceeași faptă de recrutare, transferare, transportare, găzduire sau primire a unui minor lipsit de libertate, prin răpire, în scopul exploatării acestuia, constituie infracțiunea de trafic de minori prevăzută la art. 13 alin. (2) din Legea nr. 678/2001, nefiind incidente dispozițiile de drept comun ale art. 189 alin. (3) din Codul penal.

Obligatorie, potrivit art. 414² alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 21 ianuarie 2008.

2. Decizia Nr. 2 din 21 ianuarie 2008

cu privire la încadrarea juridică în situația existenței unui prim act de tăinuire, urmat de o altă acțiune a aceluiași tăinuitor care promite că va asigura valorificarea în continuare și a altor bunuri sustrase

*Publicată în Monitorul Oficial,
Partea I nr. 859 din 19/12/2008*

Dosar nr. 61/2007

Sub președinția domnului profesor univ. dr. Nicolae Popa, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, s-au întrunit pentru a examina recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, referitor la încadrarea juridică a primului act de tăinuire și a celor ulterioare dacă, după primul act, tăinuitorul a lăsat să se înțeleagă că va asigura mai departe valorificarea bunurilor sustrase.

Secțiile Unite au fost constituite cu respectarea dispozițiilor art. 34 din Legea nr. 304/2004, republicată, fiind prezenți 89 de judecători din totalul de 114 aflați în funcție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Tiberiu Mihail Nițu, prim-adjunct al procurorului general.

Reprezentantul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut recursul în interesul legii, solicitând admiterea acestuia în sensul de a se stabili că în situația existenței unui prim act de tăinuire, urmat de acțiunea tăinuitorului de a lăsa să se înțeleagă că va asigura mai departe valorificarea bunurilor sustrase, sunt întrinite elementele constitutive ale infracțiunii de complicitate la infracțiunea de furt în formă simplă sau continuată, după caz, săvârșită în concurs real cu infracțiunea de tăinuire, chiar dacă promisiunea anticipată de tăinuire a bunurilor nu a fost îndeplinită.

SECȚIILE UNITE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

În practica instanțelor judecătorești, s-a constatat că nu există un punct de vedere unitar privind încadrarea juridică a primului act de tăinuire și a celor

ulterioare dacă, după primul act, tăinuitorul a lăsat să se înțeleagă că va asigura în continuare valorificarea bunurilor sustrase.

1. Astfel, unele instanțe au apreciat că, într-o asemenea situație, sunt întrunite numai elementele constitutive ale infracțiunii de complicitate la furt.

În justificarea acestui punct de vedere, s-a subliniat că primul act de tănuire constituie o complicitate morală determinată de împrejurarea că bunurile au fost primite pentru a fi ascunse sau valorificate, cunoscându-se de făptuitor că ele provin din sustrageri repetate săvârșite de aceeași persoană.

2. Alte instanțe s-au pronunțat în sensul că, în astfel de cauze, subzistă infracțiunea de tănuire în forma simplă sau continuată.

S-a motivat că, din moment ce făptuitorii dobândesc, în mod repetat și în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, bunuri provenite din furt, sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de tănuire, după caz, în forma simplă sau continuată.

3. În fine, alte instanțe s-au pronunțat în sensul că în situația existenței unui prim act de tănuire, reținut ca atare, înțelegerea expresă sau tacită între autorul furtului și tănuitor în sensul asigurării în continuare a valorificării bunurilor sustrase îmbracă forma complicității morale întrucât tănuirea repetată de bunuri, cunoscând că provin din sustrageri repetate, echivalează cu o promisiune anticipată de tănuire.

Ca urmare, s-a considerat că, în asemenea cazuri, sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de tănuire, săvârșită în concurs real cu infracțiunea de complicitate la furt în forma simplă sau continuată.

Aceste din urmă instanțe au interpretat și aplicat corect dispozițiile legii.

Prin art. 26 din Codul penal se prevede că este complice „persoana care, cu intenție, înlesnește sau ajută în orice mod la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală”, precizându-se în continuare că „este de asemenea complice persoana care promite, înainte sau în timpul săvârșirii faptei, că va tănui bunurile provenite din aceasta sau că va favoriza pe făptuitor, chiar dacă după săvârșirea faptei promisiunea nu este îndeplinită”.

Pe de altă parte, infracțiunea de tănuire constă, potrivit art. 221 din Codul penal, în „primirea, dobândirea sau transformarea unui bun ori înlesnirea valorificării acestuia, cunoscând că bunul provine din săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, dacă prin aceasta s-a urmărit obținerea, pentru sine ori pentru altul, a unui folos material...”.

Ca urmare, ceea ce diferențiază infracțiunea de tănuire, prevăzută în art. 221 din Codul penal, de participația penală prevăzută în art. 26, fraza a II-a teza I, din același cod constă în aspectul de natură temporală, cronologică, în raport cu infracțiunea din care provine bunul, deoarece atât infracțiunea de tănuire, cât și complicitatea morală sub forma promisiunii de

tăinuire se află în raport conex și corelativ cu infracțiunea din care provine bunul tănuir.

Așadar, complicitatea morală sub forma promisiunii de tănuire se situează anterior sau cel mult concomitent cu infracțiunea la care se referă proveniența bunului, în vreme ce existența infracțiunii de tănuire este ulterioară acelei infracțiuni, diferența privind, deci, momentul ajutorului sau înlesnirii.

Evident, această diferență privește și latura subiectivă, chiar dacă, în ansamblu, elementul subiectiv îmbracă forma intenției la ambele infracțiuni.

Astfel, în timp ce complicele cunoaște care va fi activitatea autorului unei anumite fapte penale și că, prin fapta sa, dă ajutor la săvârșirea acelei infracțiuni, tănuitorul, intervenind abia după consumarea infracțiunii din care provine bunul, nu cunoaște când a avut loc acea infracțiune, la săvârșirea căreia nu a avut nicio contribuție, încât actul comis de el nu se înserează, ca și cel al compliceului, în antecedenta susceptibilă să constituie cauză a infracțiunii, ci în consecințele post-factum ale acesteia.

De altfel, este relevant că legiuitorul, pentru a marca aceste diferențe, utilizează noțiunea de „promisiune” în reglementarea complicității morale prin tănuire.

De aceea, dacă o persoană săvârșește activitate de tănuire, reprezentarea acesteia se referă la infracțiunea din care a provenit bunul în forma ei consumată, încât consumarea infracțiunii de tănuire este posterioară infracțiunii cu care se află în conexitate.

Tot astfel, dacă o persoană care tănuiește un bun, indiferent de modalitate, expresă sau tacită, face cu acest prilej și o promisiune de tănuire, activitatea sa nu ar putea fi calificată juridic decât ca fiind un concurs real între infracțiunea de tănuire și complicitate la furt în formă simplă sau continuată, chiar dacă promisiunea anticipată de tănuire a bunurilor nu a fost îndeplinită.

În acest sens, trebuie observat că autorul, săvârșind prima faptă de tănuire, a avut reprezentarea consumării numai a infracțiunii cu care ea este conexă (tănuirea consumându-se în momentul primirii, dobândirii, transformării sau înlesnirii valorificării bunului).

Împrejurarea că odată cu activitatea ulterioară, în raport cu alte elemente ce au survenit, făptuitorul și-a format o nouă reprezentare, a unei alte infracțiuni ce urmează a fi săvârșită, la care el se hotărăște să participe prin promisiunea de tănuire a bunului provenit din aceasta, impune ca activitatea sa de ansamblu să fie considerată că întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de complicitate la furt în formă simplă sau continuată, după caz, în concurs real cu infracțiunea de tănuire, chiar dacă promisiunea anticipată de tănuire a bunurilor nu a fost îndeplinită.

În consecință, în temeiul dispozițiilor art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, precum și ale art. 414² alin. (2) și 3 din Codul de procedură penală, urmează a se admite recursul în interesul legii și a se decide în sensul celor arătate mai sus, cu privire la încadrarea juridică a primului act de tănuire și a celor ulterioare dacă, după primul act, tănuitorul a lăsat să se înțeleagă că va asigura mai departe valorificarea bunurilor sustrate.

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

DECID:

Admit recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În situația existenței unui prim act de tănuire, urmat de o altă acțiune a aceluiași tănuitor care promite că va asigura valorificarea în continuare și a altor bunuri sustrate, sunt întrunite elementele constitutive ale complicității la infracțiunea de furt în formă simplă sau continuată, după caz, în concurs real cu infracțiunea de tănuire, chiar dacă promisiunea anticipată de tănuire a bunurilor nu a fost îndeplinită.

Obligatorie, potrivit art. 414² alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 21 ianuarie 2008.

3. Decizia Nr. 3 din 21 ianuarie 2008

cu privire la aplicarea dispozițiilor art. 108 din Legea nr. 302/2004

*Publicată în Monitorul Oficial,
Partea I nr. 868 din 22/12/2008*

Dosar nr. 62/2007

Sub președinția domnului profesor univ. dr. Nicolae Popa, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, s-au întrunit pentru a examina recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, privind admisibilitatea cererii de executare a mandatului european de arestare, emisă anterior datei de 1 ianuarie 2007 de către autoritățile competente ale unui stat membru solicitant, însă transmisă autorității

judiciare de executare a statului român după aderarea României la Uniunea Europeană.

Secțiile Unite au fost constituite cu respectarea dispozițiilor art. 34 din Legea nr. 304/2004, republicată, fiind prezenți 89 de judecători din totalul de 114 aflați în funcție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Tiberiu Mihail Nițu, prim-adjunct al procurorului general.

Reprezentantul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut recursul în interesul legii, solicitând admiterea acestuia în sensul de a se stabili că cererile autorităților judiciare străine de executare a mandatelor europene de arestare, emise anterior datei de 1 ianuarie 2007 și transmise autorităților judiciare române după aderarea României la Uniunea Europeană, sunt admisibile.

SECȚIILE UNITE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

În practica instanțelor judecătorești s-a constatat că nu există un punct de vedere unitar cu privire la admisibilitatea cererii de executare a mandatului european de arestare, emisă anterior datei aderării României la Uniunea Europeană, dar transmisă autorităților judiciare române după această dată.

Astfel, unele instanțe au respins solicitările autorităților judiciare străine de executare a mandatelor europene de arestare, emise anterior datei aderării României la Uniunea Europeană.

În justificarea acestui punct de vedere, s-a motivat că asemenea solicitări nu își au temei legal în legea specială română, întrucât potrivit art. 108 alin. (1) din Legea nr. 302/2004 - numai mandatele emise ulterior intrării în vigoare a titlului III din lege sunt supuse reglementărilor cuprinse în acest titlu.

Alte instanțe, dimpotrivă, au admis cererile autorităților judiciare străine de executare a mandatelor europene de arestare, emise anterior datei de 1 ianuarie 2007, însă transmise autorităților judiciare române după aderarea României la Uniunea Europeană.

Aceste din urmă instanțe au interpretat și aplicat corect dispozițiile legii.

Potrivit art. 108 alin. (1) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, așa cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 224/2006, dispozițiile titlului III al acestei legi se aplică mandatelor europene de arestare și predare care se emit ulterior intrării sale în vigoare, chiar și atunci când se referă la fapte anterioare acestei date.

Prin art. 189 alin. (2) din același act normativ, se prevede „Începând cu data aderării României la Uniunea Europeană, dispozițiile titlului III vor înlocui, în relația cu statele membre ale Uniunii Europene, dispozițiile în materie de extrădare, cu excepția cazului în care statul membru pe teritoriul căruia se află persoana urmărită a formulat declarații în sensul neaplicării Deciziei-cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre ale Uniunii Europene, pentru fapte săvârșite înainte de o anumită dată.”

Or, România, devenită membru al Uniunii Europene la 1 ianuarie 2007, nu s-a prevalat de dispozițiile art. 32 din Decizia-cadru, astfel că, de la această dată, care este și data intrării în vigoare a dispozițiilor titlului III al Legii nr. 302/2004, în relațiile cu celelalte state membre ale Uniunii Europene, procedura prevăzută de tratatele de extrădare a fost înlocuită cu aceea vizând mandatul european de arestare, atât în ceea ce privește emiterea, cât și executarea unei asemenea decizii judiciare de către statul român.

De aceea, pentru corecta și uniforma aplicare a art. 108 din Legea nr. 302/2004, în care se prevede că dispozițiile titlului III din lege, ce cuprinde și reglementarea privind mandatul european de arestare, este esențială înțelegerea sensului sintagmei „mandate europene care se emit ulterior intrării sale în vigoare”.

Este de observat că acest titlu a fost structurat în 4 capitole care, pe lângă dispoziții generale și alte dispoziții (cap. I și IV), conțin norme referitoare la emiterea unui mandat european (cap. II) și la executarea acestuia (cap. IV).

În raport cu analiza rațională a textului menționat, concluzia ce se impune este aceea că sintagma „mandat emis” se referă la mandatele europene emise de autoritățile judiciare române, iar nu la cele emise de autoritățile străine și transmise României pentru executare.

A accepta o interpretare contrară ar echivala cu a impune altor state, prin intermediul legii române, o serie de condiții sau proceduri, ceea ce este inadmisibil.

Așa fiind, autoritatea română, primind spre executare un mandat european, începând de la 1 ianuarie 2007, data aderării României la Uniunea Europeană, nu este îndreptățită să verifice data emiterii acestuia de către autoritatea străină, fiind lipsit de importanță faptul că mandatul european de arestare a fost emis de autoritățile competente din statul solicitant la o dată la care România nu era încă membră a Uniunii Europene.

Relevant este doar ca mandatul să fi fost transmis spre executare după data de 1 ianuarie 2007, când s-a dobândit acest statut și au intrat în vigoare, printre altele, și prevederile titlului III din Legea nr. 302/2004.

Ca urmare, dispozițiile art. 108 din Legea nr. 302/2004, referitoare la sintagma „care se emit ulterior intrării sale în vigoare”, nu pot fi considerate

decât că se referă la mandatele europene de arestare emise de autoritățile române după data de 1 ianuarie 2007.

În consecință, în temeiul art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, precum și al art. 414² din Codul de procedură penală, urmează a se admite recursul în interesul legii și a se stabili că sintagma „care se emit ulterior intrării sale în vigoare”, cuprinsă în dispozițiile art. 108 din Legea nr. 302/2004, modificată și completată prin Legea nr. 224/2006, se referă la mandatele europene de arestare emise de autoritățile române după data de 1 ianuarie 2007, iar nu la cele emise de autoritățile străine și transmise României spre executare, astfel încât cererile de executare a mandatelor europene de arestare, emise de autoritățile competente ale unui stat membru solicitant și transmise spre executare autorităților judiciare române, sunt admisibile.

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

DECID:

Admit recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În vederea interpretării și aplicării unitare a dispozițiilor art. 108 din Legea nr. 302/2004, stabilesc că sintagma „care se emit ulterior intrării sale în vigoare” din conținutul acestui text de lege se referă la mandatele europene de arestare emise de autoritățile române după data de 1 ianuarie 2007, iar nu la cele emise de autoritățile străine și transmise României spre executare.

În consecință, cererile de executare a mandatelor europene de arestare emise de autoritățile competente ale unui stat membru solicitant și transmise spre executare autorităților judiciare române sunt admisibile.

Obligatorie, potrivit art. 414² alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 21 ianuarie 2008.

Notă: După pronunțarea Deciziei nr. 3 din 21 ianuarie 2008, art. 108 alin. (1) din Legea nr. 302/2004 a fost modificat prin Legea nr. 222/2008, publicată în M. Of. Nr. 758 din 10 noiembrie 2008, în sensul că dispozițiile titlului III „se aplică mandatelor europene de arestare primite de autoritățile române ulterior intrării sale în vigoare, chiar dacă se referă la fapte anterioare acestei date.”

4. Decizia Nr. 4 din 21 ianuarie 2008

cu privire la încadrarea juridică a faptei de omisiune a evidențierii în actele contabile a operațiunilor comerciale efectuate sau a veniturilor realizate ori evidențierea în actele contabile a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive

*Publicată în Monitorul Oficial,
Partea I nr. 868 din 22/12/2008*

Dosar nr. 65/2007

Sub președinția domnului profesor univ. dr. Nicolae Popa, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, s-au întrunit pentru a examina recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu privire la încadrarea juridică a faptei de efectuare a unor înregistrări inexacte sau de a omite înregistrările în contabilitate, respectiv, la raportul dintre infracțiunea de evaziune fiscală prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale și aceea de fals intelectual prevăzută la art. 43 din Legea contabilității nr. 82/1991.

Secțiile Unite au fost constituite cu respectarea dispozițiilor art. 34 din Legea nr. 304/2004, republicată, fiind prezenți 89 de judecători din totalul de 114 aflați în funcție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Tiberiu Mihail Nițu, prim-adjunct al procurorului general.

Reprezentantul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut recursul în interesul legii, punând concluzii pentru admiterea acestuia în sensul de a se stabili că omisiunea, în tot sau în parte, a evidențierii în actele contabile ori în alte documente legale a operațiunilor comerciale efectuate sau a veniturilor realizate, precum și evidențierea în actele contabile sau în alte documente legale a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive constituie infracțiunile de evaziune fiscală, prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, și de fals intelectual, prevăzută de art. 43 din Legea contabilității nr. 82/1991 raportat la art. 289 din Codul penal, aflate în concurs real.

SECȚIILE UNITE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

În practica instanțelor judecătorești s-a constatat că nu există un punct de vedere unitar cu privire la încadrarea juridică ce trebuie dată faptei de efectuare de înregistrări inexacte sau de a omite înregistrările în contabilitate, respectiv, raportul dintre infracțiunea de evaziune fiscală prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005, pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale și cea de fals intelectual prevăzută de art. 43 din Legea contabilității nr. 82/1991.

Astfel, unele instanțe au considerat că omisiunea, în tot sau în parte, a evidențierii în actele contabile ori în alte documente legale a operațiunilor comerciale efectuate sau a veniturilor realizate ori evidențierea în actele contabile sau în alte documente legale a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale, precum și evidențierea altor operațiuni fictive constituie infracțiunile de evaziune fiscală, prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 [fost art. 11 lit. c), fost art. 13 din Legea nr. 87/1994], și de fals intelectual, prevăzută de art. 43 (fost art. 37, fost art. 40) din Legea contabilității nr. 82/1991 raportat la art. 289 din Codul penal, aflate în concurs real.

Pentru a ajunge la această concluzie, s-a apreciat că atunci când înregistrările eronate sau inexacte în documentele contabile afectează bilanțul contabil, având ca urmare și o diminuare a obligațiilor fiscale, nu există doar un concurs de texte, ci un concurs real de infracțiuni deoarece fapta ce caracterizează latura obiectivă a celor două infracțiuni se conjugă cu urmări materiale imediate diferite, încât nu poate fi vorba de una și aceeași faptă.

Alte instanțe, dimpotrivă, s-au pronunțat în sensul că omisiunea, în tot sau în parte, a evidențierii în actele contabile ori în alte documente legale a operațiunilor comerciale efectuate sau a veniturilor realizate ori evidențierea în actele contabile sau în alte documente legale a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale, precum și evidențierea altor operațiuni fictive constituie fapte intrând în compunerea infracțiunii complexe de evaziune fiscală, prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale [fost art. 11 lit. c), fost art. 13 din Legea nr. 87/1994 pentru combaterea evaziunii fiscale], în conținutul constitutiv al acesteia fiind cuprinsă astfel și infracțiunea de fals intelectual prevăzută de art. 43 (fost art. 37, fost art. 40) din Legea contabilității nr. 82/1991, raportat la art. 289 din Codul penal.

În motivarea acestui punct de vedere s-a învederat că din compararea celor două texte de lege incriminatoare se poate constata că infracțiunea de fals, fie prin alterarea unui înscris, fie prin omisiune, este parte componentă a

laturii obiective a infracțiunii de evaziune fiscală. S-a arătat că această apreciere se impune deoarece inițial, prin incriminarea faptelor ce cad sub incidența art. 43 (fost art. 37, fost art. 40 din Legea contabilității nr. 82/1991), legiuitorul a urmărit să creeze un regim sancționator care să suplinească lipsa unei legislații privind combaterea evaziunii fiscale, lipsă acoperită prin adoptarea Legii nr. 87/1994, motiv pentru care dispozițiile menționate au rămas fără temeiuri de aplicare, fiind absorbite de noua incriminare.

Din examinarea susținerilor formulate prin recursul în interesul legii, se constată:

Infrațiunea de evaziune fiscală a fost reglementată inițial prin Legea nr. 87/1994 pentru combaterea evaziunii fiscale, la art. 13 prevăzându-se că „fapta de a nu evidenția prin acte contabile sau alte documente legale, în întregime sau în parte, veniturile realizate ori de a înregistra cheltuieli care nu au la bază înregistrări reale, dacă au avut ca urmare neplata ori diminuarea impozitului, taxei și a contribuției” se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea unor drepturi sau cu amendă de la 1.000.000 la 10.000.000 lei.

Ulterior, prin Legea nr. 161/2003 au fost abrogate dispozițiile art. 13-16 din Legea nr. 87/1994, iar fapta reglementată în art. 13 a fost inclusă la art. 11 lit. c) din aceeași lege, fiind incriminată astfel: „omisiunea, în tot sau în parte, a evidențierii în acte contabile sau în alte documente legale a operațiunilor comerciale efectuate sau a veniturilor realizate ori înregistrarea de operațiuni sau cheltuieli nereale, în scopul de a nu plăti ori diminua impozitul, taxa sau contribuția”.

Fiind abrogată Legea nr. 87/1994 prin Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, la art. 9 alin. (1) din această lege s-a prevăzut că între actele ce constituie infracțiuni de evaziune fiscală sunt și „următoarele fapte săvârșite în scopul sustragerii de la îndeplinirea obligațiilor fiscale”:

„b) omisiunea, în tot sau în parte, a evidențierii, în actele contabile ori în alte documente legale, a operațiunilor comerciale efectuate sau a veniturilor realizate;”

„c) evidențierea, în actele contabile sau în alte documente legale, a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive;”.

Pe de altă parte, prin art. 40 din Legea contabilității nr. 82/1991 s-a prevăzut că „efectuarea cu știință de înregistrări inexacte, precum și omisiunea cu știință a înregistrărilor în contabilitate, având drept consecință denaturarea veniturilor, cheltuielilor, rezultatelor financiare și elementelor patrimoniale ce se reflectă în bilanțul contabil constituie infracțiunea de fals intelectual și se pedepsește conform legii”.